

De Taal van textiel:

Zorg, troost en identiteit door de eeuwen heen

In deze les nemen jij en je studenten een bijzondere duik in de wereld van textiel en zorg. Onder het motto 'Lang leve het ambacht' ontdekken ze hoe stoffen en steken al eeuwenlang verhalen vertellen – van troost en status tot identiteit en zorg. Door historische voorbeelden te koppelen aan eigen ontwerpen, krijgen studenten niet alleen oog voor het ambacht achter textiel, maar ook voor de impact die aandacht en expressie kunnen hebben in de zorg van vandaag.

Korte Omschrijving	Studenten onderzoeken de rol van textiel (kleding, weefsels, borduurwerk) in historische en hedendaagse zorgcontexten. Ze analyseren hoe textiel comfort, identiteit en status communiceerde en ontwerpen een textielobject met een persoonlijke of zorggerelateerde betekenis.
Doelgroep	Vmbo Zorg & Welzijn (bb/kb), mbo-opleidingen Zorg & Welzijn (niveau 2-4, bijv. verzorgende IG, maatschappelijke zorg, begeleider specifieke doelgroepen).
Leerdoelen	1 De functies en betekenissen van textiel in historische zorg- en sociale contexten beschrijven aan de hand van voorbeelden uit het Rijksmuseum. 2 Analyseren hoe materiaalkeuze, techniek en versiering van textiel bijdroegen aan comfort, status, of identiteit. 3 De principes van zorgvuldigheid en persoonlijke expressie in historisch textielambacht verbinden met hedendaagse zorgpraktijken. 4 Een concept ontwerpen voor een textielobject dat een specifieke hoodschap of functie heeft binnen een zorgcontext.
Duur	2 lessen van 50 minuten.
Vakken	Zorg & Welzijn (praktijkvakken), creatieve vakken, burgerschap, geschiedenis.
Benodigde Materialen	Internettoegang (Rijksmuseum website, 'Vertel je Verhaal'), afbeeldingen van historische textielobjecten en kleding, (digitaal) werkblad, teken-/ontwerpmaterialen (textielstiften, stofresten, naald & draad optioneel).

Lesopbouw

Les 1 Textiel als spiegel van zorg en identiteit (50 min)

1 Introductie (10 min): Meer dan alleen stof

- > **Docent:** toon een afbeelding van een rijkversierd kledingstuk (bijv. een doopjurk, een rouwkleed, of een portret waarop kleding de status benadrukt) uit de collectie van het Rijksmuseum. Zoek bijvoorbeeld via 'Vertel je Verhaal' naar collecties met thema's als 'Kleding' of 'Portretten'.
- > **Klassikaal gesprek:** "Wat vertelt dit kledingstuk ons? Welke zorg en aandacht zie je in de maakwijze? Voor welke gelegenheid zou dit gedragen zijn?"
- > **Doel:** nieuwsgierigheid wekken naar de verhalen achter textiel.

2 Onderzoek (25 min): verhalen geweven en geborduurd

- > **Studenten (in duo's):** onderzoeken via de Rijksmuseum website (zoektermen: 'borduurwerk,' 'kant,' 'zijde,' 'linnen,' 'kinderkleding,' 'rouwrand') en 'Vertel je Verhaal' naar 2-3 textielobjecten die een link hebben met zorg, een levensfase (geboorte, huwelijk, dood), of sociale identiteit.
- > **Opdracht (werkblad):** noteer per object:
 - Welke materialen en technieken zijn gebruikt?
 - Wat was vermoedelijk de functie of betekenis?
 - Welke indruk geeft het (luxe, sober, praktisch, troostend)?
- > **Doel:** inzicht krijgen in de diversiteit en betekenis van historisch textiel.

3 Bespreking (15 min): De stille taal van textiel

- > **Klassikaal:** bespreek enkele bevindingen. "Welke rol speelde textiel in het uiten van emoties of sociale verbondenheid? Hoe zie je de 'zorg' van de maker terug in het object?"
- > **Doel:** de communicatieve en emotionele waarde van textielambacht benadrukken.

Les 2

Ontwerpen met betekenis (50 min)

1 Transfer naar nu (10 min): textiel in de hedendaagse zorg

- > **Docent:** korte discussie: "Welke rol speelt textiel nu in de zorg? Denk aan bedrijfskleding, beddengoed, aankleding van ruimtes, maar ook aan knuffels of een warme deken."
- > **Doel:** de relevantie van textiel in de huidige zorgomgeving inzien.

2 Creatieve opdracht (30 min): Een troostend textielontwerp

- > **Opdracht:** Ontwerp een textielobject (bijv. een detail voor een kledingstuk, een klein kussen, een wandkleedje, een symbolische applicatie) voor een specifieke zorgcontext of persoon (bijv. voor een kind in het ziekenhuis, een oudere in een verzorgingshuis, of als symbool van hoop).
 - Denk na over kleur, materiaal (gevoel), symboliek en techniek (hoe zou het gemaakt worden?).
 - Maak een schets en beschrijf de gedachte achter het ontwerp.
- > **Doel:** creatief toepassen van inzichten in de betekenisvolle rol van textiel.

3 Presentatie & reflectie (10 min): delen van ontwerpen

- > Enkele studenten presenteren hun ontwerp.
- > **Klassikaal:** "Hoe kan aandacht voor textiel bijdragen aan een warmere en meer persoonlijke zorgomgeving?"
- > **Doel:** reflecteren op de impact van doordachte textielkeuzes.

De taal van textiel: Zorg, troost en identiteit door de eeuwen heen

Differentiatie

- > **Vmbo-bb/kb:** Focus op herkenbare symbolen en eenvoudige technieken. Het ontwerp kan een tekening zijn van een object.
- > **Mbo niveau 2-3:** Meer aandacht voor de praktische toepasbaarheid en de emotionele impact van het ontwerp.
- > **Mbo niveau 4:** Uitgebreidere motivatie van ontwerpkeuzes, eventueel met onderzoek naar duurzame materialen of therapeutische eigenschappen van textiel.

Evaluatie-ideeën

Rubric-elementen (voor onderzoek en ontwerp)

- > Analyse van historische objecten (materiaal, techniek, functie).
- > Originaliteit en toepasselijkheid van het eigen ontwerp.
- > Onderbouwing van keuzes in het ontwerp.

Exit Ticket

- > “Noem één manier waarop textiel vroeger zorg of status uitdrukte.”
- > “Welk gevoel of welke boodschap wil jij met jouw textielontwerp overbrengen?”

De taal van textiel: Zorg, troost en identiteit door de eeuwen heen

Verhalen geweven en geborduurd - Werkblad

Onderzoek via de Rijksmuseum website naar 2-3 textielobjecten die een link hebben met zorg, een levensfase (geboorte, huwelijk, dood) of sociale identiteit. Noteer per object:

- > Welke materialen en technieken zijn gebruikt?

.....

.....

.....

.....

.....

- > Wat was vermoedelijk de functie of betekenis?

.....

.....

.....

.....

.....

- > Welke indruk geeft het (luxe, sober, praktisch, troostend)?

.....

.....

.....

.....

.....